

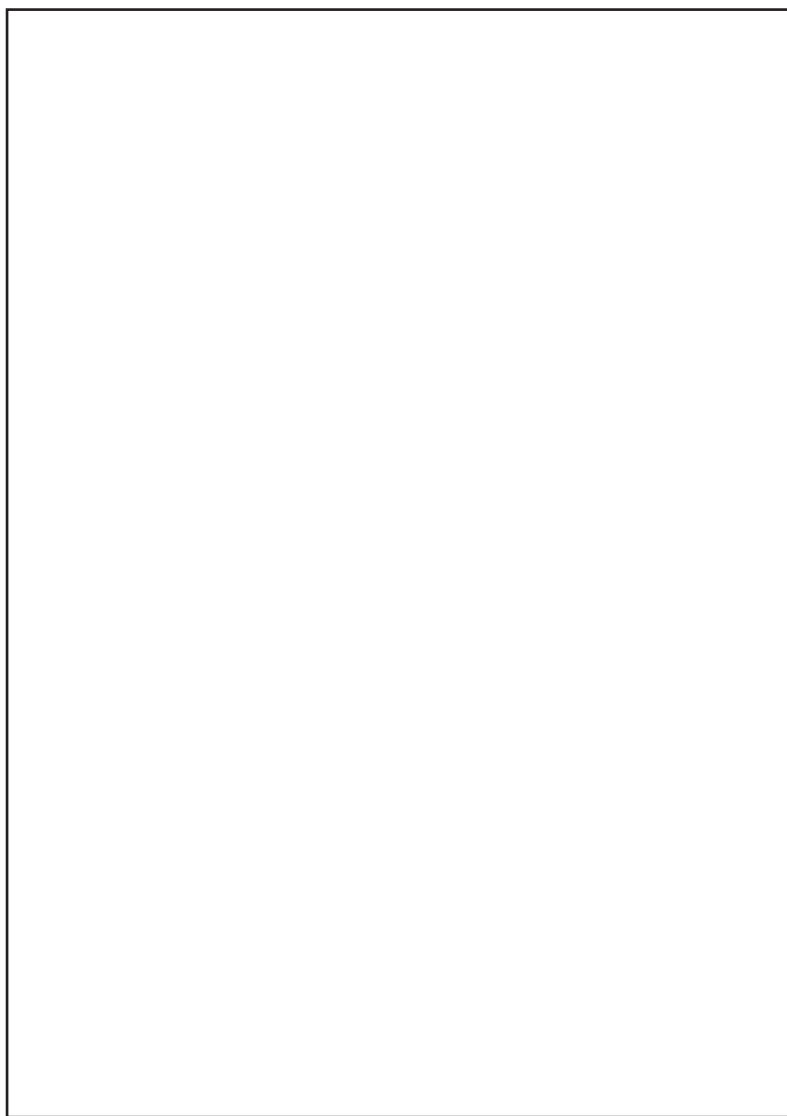
Willem
Frederik
Hermans

Slzy akácií

SVETOVÁ PRÓZA

Willem
Frederik
Hermans

Slzy akácií

Z nizozemčiny preložil
ADAM BŽOCH

sloart

Copyright © Erven Willem Frederik Hermans
Originally published in 1949 by Uitgeverij Van Oorschot; in 2005
published in Volledige werken by De Bezige Bij, Amsterdam.
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2021
Translation © Adam Bžoch 2021

ISBN 978-80-556-4146-1

Tento projekt podporil z verejných zdrojov Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Táto kniha vyšla vďaka finančnej podpore Nadácie na podporu šírenia
holandskej literatúry.

This publication has been made possible with financial support from the
Dutch Foundation for Literature.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie
reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani
elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok,
prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému
a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Predpovedala budúcnosť.

A ja mám poverenie, aby som ju uskutočnil.

Paul Eluard, Hlavné mesto bolesti

1

Vidiecka dievčina (alebo žena) napokon neprotestovala, keď sa jej oprel bradou o plece. Dokonca trochu pohla hlavou, takže sa mu vlasmi, voňajúcimi mydlom, obtrela o nos a ústa. Krátko nato pociťoval už len únavu a ani najmenšiu túžbu.

Od Zwolle stál a po celý čas sa pritláčal k chrbtu tej ženy. Bolo už šesť preč. Vo vlaku sa nesvietilo. Hluční mládenci, ktorí celkom určite denne pendlovali kvôli nejakej škole, aká nebola v Kampene, sa podchvíľou hrali s baterkami na dynamo a s cigaretovými zapalovačmi. Na dverách vagóna boli otvorené obe okienka. Pritískali sa k nim však telnatí muži, takže dovnútra takmer neprenikol čerstvý vzduch; v kupé visel ťažký zápach tabaku, pripomínajúci zhorené konské kopytá, a jeho z toho tak napínalo, že sa takmer povracal.

Vlak potom ešte väčšmi spomalil, až nakoniec úplne zastal. Rozhovory boli hlasnejšie, znelo to ako kvákanie hydiny, keď ju v zatvorených košoch zložia na trhovisku. Ale stále neboli v Kampene. Vonku sa nedalo rozoznať nijaké svetlo, vidieť bolo len sivú, tu a tam tmavšími mrakmi sčernenú hmlu. S dievčinou neprehodil jediné slovo, ona takisto nepovedala nič jemu ani nikomu inému. Uvažoval, že by jej mohol pohlaďiť ruku; to by ju musel opatrne, jemne nahmatať pozdĺž jej stehna, ale pomyslel si: načo vlastne?

Zatiaľ čo veselosť školákov ešte na chvíľu ožila, vagóny sa dali opäť do pohybu – hýbali sa tak pomaly, že kolesá vydávali na každom spoji sonórny zvuk, pripomínajúci údery gongu.

Keď vlak napokon zastal v stanici, od únavy sa mu takmer podlomili koliená, ale ostatní cestujúci, ktorí sa naňho tlačili, ho udržali vzpriameného. Tak ako oni, aj on chcel siahnuť po svojich kufroch, načiahol sa preto na opačnú stranu kupé,

kde mali ležať v sieti. Ostatní sa však ponáhľali ešte väčšmi než on. Vtisli ho na lavicu, na miesto, odkiaľ práve ktosi vstal. Zostal tam sedieť, pokým všetci neopustili kupé. Dlaňami si podopieral hlavu a bol by najradšej, keby tam mohol zaspať. S clivitou myslel na to dievča, no aj tak bol rád, že ju vlastne poriadne nevidel; veď pravdepodobnosť, že bola škaredá, je veľmi veľká.

Konečne sa so svojimi dvoma kuframi ocitol pri kontrolnom stanovišti, pred ním bolo už len päť alebo šesť ľudí. Okrem muža s lampášom, kráčajúceho pomedzi koľaje, nebolo v celom staničnom priestore vidieť nikoho iného. Keď z dusivo horúceho kupé vystúpil na chladné nástupište, zmocnil sa ho pocit, akoby práve vyšiel z kúpeľa. S vonkajším vzduchom ešte silnejšie kontrastoval žeravý tep jeho krvi; akoby mu chlad zovrel hlavu kliešťami; keď ju sklonil, stlačilo mu hrdlo, ako keby to bola zvinutá gumená hadica. Oba kufre postavil vedľa seba, na okamih si rukami stisol žalúdok a zhlboka vzdychol. Pred ním, pozdĺž bariéry, pri ktorej svietilo oranžové svietielko, sa šuchtali poslední cestujúci. Spoza priehradky sa dopredu vyklonil starý železničný zriadenec a spýtal sa:

„A vy? Nemôžete podísť? Toto je posledný vlak. Aj ja chcem ísť domov.“

Svoje kufre dotiahol bližšie k domčeku, kde sedel zriadenec, a začal šmátrať v bočnom vrecku kabáta, hľadal lístok. Nenašiel ho však; rozopol si kabát a aj sako obleku. Šmátral po všetkých vreckách, oboma rukami naraz.

„Pozrite sa aj do peňaženky,“ radil mu kontrolór, ale on odpovedal: „Určite viem, že tam nie je.“

„Tak vám teda hneď vypíšem náhradný.“ Muž vstal, vyšiel von, z opatrnosti uzavrel priechod reťazou a vošiel do kancelárie, zatiaľ čo úradník vnútri za ním okamžite zatvoril dvere kvôli zatemneniu. Až vtedy začal hľadať peňaženku, a keď nenašiel ani tú, rýchlo schytil kufre a vykročil späť na perón.

Staničná hala bola otvorená len z jednej strany, odkiaľ dovnútra vošiel vlak. Mohol zoskočiť na koľaje a pokúsiť sa ujsť cez koľajisko, ale to bolo pravdepodobne zatarasené vysokými plotmi. Preto naverímboha potlačil akési dvere, dúfajúc, že sú to dvere do čakárne; azda by sa mohol ukryť na zácho-

de a potom neskôr... alebo možno sú niekde náhodou otvorené dvere do ulice...

Dostal sa do miestnosti s niekoľkými písacími stolmi, zapratanými papiermi. Horela tam jedna jediná lampa so zeleným skleneným tienidlom. Pri stene drnčal na dlhom stole telegrafný prístroj a pomaly vyplazoval nekonečný biely papierový jazyk. Na stenách boli rozličné nepochopiteľné gombíky, aparáty, sklené skrinky a tabule s číslami. Nevidel ani živú dušu. Okamžite sa spustil nejaký zvonec, ale to ho nevydesilo. Najrýchlejšie ako len vládal, odtiahol svoje kufre na opačnú stranu, kde zbadal dvere. O chvíľu už stál vonku. Na širokom priestranstve vysypanom štrkom mu vŕzgali podšvy. Jediné, čo počul, bol šum vetra v živom plote z hustého hlohu. Most bol neďaleko: bránou s tromi vežičkami, ktorých cimburie sa zahryzávalo do oblohy, sa dalo prejsť na dlhú železnú konštrukciu. Po moste prechádzalo len málo ľudí. V tme ich zbadal až v okamihu, keď sa priblížili.

Zastal uprostred mosta, ale nie preto, aby si vymenil kufre, veď oba boli rovnako ťažké.

Rieka bola široká a sotva plochejšia než krajina, cez ktorú neurčito pretekala. Tu i tam nápadne žiarili jasné časti neba, akoby niekto z černe vytrhol veľké zdrapy.

Z vrecka si vytiahol škatuľku a ušúľal si cigaretu. Robilo mu dobre, že sa môže nakloniť ponad zábradlie a uprieť pohľad na vodu. Pomaly sa vznášal vpred. Zanechal za sebou všetok odpad, ktorý unášala voda. Už nemusel vláčiť nijaký náklad a ani sa nebál. Veď predsa unikol... Keď sa mu však oheň cigarety priblížil k nechtom, opäť si uvedomil, že unikol len preto, aby vliezol do novej pasce – do pasce, kvôli ktorej prišiel. A klepce, čo mu zlomia väzy, si niesol v kufroch so sebou. Mal iba nájsť to správne miesto, aby ich zostavil. Potom už len zahryznúť do návnady, pomyslel si. Ale čo je to za nezmysel, aká tam návnada?

Carola sa teraz vyzlieka, pomyslel si, keď opäť uchopil kufre a vykročil ďalej smerom k ústiu mosta, ktoré bolo čoraz väčšie, spúšťa si ramienka spodnej bielizne, dvíha holé ramená,

vystiera sa a chveje; košeľa z nej sklzáva ako nálada. Ale zrejme to nejde samo, preto si ju sťahuje nadol a vystupuje z nej, zdvíhajúc nohy a mračiac čelo. Potom si ľahne do postele, ale nechá rozsvietené. Zapáli si cigaretu, ak nejakú má, a prečíta si niektorý z mojich listov. Ktorý? Raz som jej napísal: „Nehovor mi, že si pred tebou nesmiem kľaknúť; keď si pred tebou kľaknem a objímam ti kolená, tvoje nohy budú v mojom náručí ako dlhé vzdorovité ryby.“ Číta azda toto? Alebo vôbec nič nečíta a spí? Alebo vôbec nespí, leží a bdie, a možno ani nie sama? – Keby som sa vzdal tohto zvyku rozmýšľať nad všetkými vecami z hľadiska ich opaku, nech by bol aj nepravdepodobný... až vtedy by som sa stal naozaj ľahostajným alebo, presnejšie, *imúnnym proti rozdielom!* Vtedy dospejem, vtedy budem mať štyridsať rokov!

Štyridsať rokov! Premýšľal, keď prechádzal pod jednou z troch vežičiek, ktoré zdobili aj východ z mosta. Spomalil krok a pomyslel si: Dnes mám narodeniny. Štyridsať rokov. Ale tu, v tomto tmavom meste veru nestretnem nikoho, kto by mi podal ruku, aby som mal zámienku zastať a zložiť kufre, veď mi predsa musia zablahoželať. Približoval sa k úzke-
mu priechodu medzi vežou a rohom akejsi budovy.

„Potrebujem na dnešnú noc hotel,“ oslovil muža, ktorý prechádzal okolo neho, pokrčil kolená a dotkol sa súčasne oboma kufkami zeme, „nevedeli by ste mi nejaký poradiť?“

Muž ešte prešiel niekoľko krokov, minul ho o dobrý kus, potom sa však obrátil a povedal: „Skúsil by som to pod vežou.“ Nič viac. Napriek tomu však zostal stáť na mieste, pokým ten druhý nezdvihol svoje kufre a nepokračoval v ceste.

Kým sa ešte s batožinou v rukách pýtal hostinského, stojaceho za výčapným pultom, či nemá nejakú voľnú izbu, hostia, čo nehrali biliard a sedeli pri stolíkoch popri stenách hostovskej miestnosti, začali presúvať stoličky, aby naňho lepšie videli. Hráči si kriedovali tága, aby si ho mohli poobzerať.

Vyzliekol si kabát a posadil sa. Hostinský mu priniesol kávu. Spolu s podnosom mu predložil formulár, ktorý hneď začal vyplňať.

Priezvisko: Ossegal.

Krstné mená: Oskar.

Povolanie: chemik.

Ženatý: s Andreou Corvácovou, narodenou v Prahe.

S povzdychom si odložil preukaz totožnosti naspäť do vnútorného vrečka. Ossegal! To je teda meno! Vo svojich sedemnástich rokoch prestal Oskar Ossegal nad svojím menom premýšľať. V tom období sa neraz cítil trápne, keď sa mal niekomu predstaviť, najmä ak išlo o dievčatá.

Z vrečka na veste si vytiahol plochú plechovú škatuľku a vyzbral z nej tabletku, ktorú si hodil do kávy. Sedel tam takmer nepohnute. Dúfal, že mu vďaka tej tabletke prejde bolesť hlavy. Hráči biliardu si ho už prestali všímať, o to viac si ich však všímal on. V ušiach, precitlivených od bolesti, mu zakaždým zabrnelo, keď gule narazili do seba. Rozmýšľal, aké by to bolo, keby sa v tejto miestnosti odrazu zmenil dym na hustý koberec; zakryl by biliardový stôl a udusil by všetok zvuk.

Za výčapom sa otvorili dvere. Vyšla z nich dievčina, ktorá musela skloniť hlavu, pretože hneď za dverami sa dvíhali nahor úzke strmé schody. Bola nízka a tučná. Mala na sebe vyblednuté zelené šaty a zásterku z tenkej bielej látky; tá jej hore vybiehala do špicu, prišpendleného medzi okrúhlymi tučnými prsami.

Pristúpila k Ossegalovi. Prsia sa jej pod úzkymi šatami vzdúvali a strúhali nafúkané dlhé grimasy ako deti, ktorým nedovolia ísť von. Mala tmavoplavé vlasy, ale vpredu vyblednutú kučierku. Na temeni boli úplne mokré. Nadol jej padali ako dáky mastný strapec.

„Mám vám kufre vyniesť hore?“ spýtala sa Ossegala s nápadnou veľkomestskou intonáciou.

„Nie, nie, ďakujem,“ odpovedal, „neobťažujte sa, keď dopijem kávu, pôjdem si hneď ľahnúť a vezmem si ich sám.“

„Ale to nie je nijaká námaha,“ namietla a už sa aj zohýbala.

„Nechajte to radšej,“ povedal a pritom zaodfhal, „sú tam krehké veci. Som totiž kúzelník.“

„Naozaj?“ spýtala sa, keď sa opäť vystrela; rukou sa oprela o roh stolíka, pri ktorom sedel. Usmiala sa. Mala maličké široké zuby. Jej chrup vyzeral staro a veľmi zanedbane.

„Hneď, keď som vás uvidela, som si pomyslela, že je na vás čosi zvláštne. Umelci sem chodievajú dosť často. V zime usporadúvame v zadnej sále varieté. Boli tu už aj Kilima Hawaiians. Poznáte Billa Buismana?“

„Nie,“ povedal, „nuž teda, idem do svojej izby.“ Vstal a prehodil si cez plecia kabát.

Otvorila mu dvere, ktorými vošiel dnu, a ukázala na schody – boli rovnako strmé a úzke ako tie, popri ktorých sama vstúpila do výčapu. „Je to hore, číslo trinásť,“ povedala a vrátila sa.

Vystupoval mimoriadne ťažko, pretože schody boli také úzke, že kufre nemohol niešť vedľa seba; jeden musel vpredu dvíhať a druhý ťahať za sebou. Pripadal si ako obria váha. Až keď bol v polceste, zišlo mu na um, že mohol najprv vyniesť jeden kufor a potom druhý, no keď sa už ocitol na chodbe, o nič širšej než schody, aj tu vo svojej tvrdohlavosti vliekol oba kufre naraz. Takmer nič nevidel. Len na konci chodby svietila úsporná oranžová lampička. Steny pozostávali z úzkych zvislých latiek. Chodba bola vysoká a dlážka vŕzgala.

V zámke izby, ktorú mu určili, bol vložený kľúč. Kufre postavil na zem, otvoril dvere, otočil vypínačom, kufre dotiahol až pred posteľ (tá stála hneď pri dverách a izbička nebola dlhšia než posteľ) a dvere za sebou opäť zatvoril. Skôr než sa posadil na lôžko (stolička tam nebola), spravil to, čo robieval vždy, keď sa ocitol sám v nejakej cudzej izbe: zo steny zvesil fotografiu, ktorú si chcel pozorne poobzerať. V tomto kumbáliku boli len dve fotografie; viseli nad stolíkom s krik-lavoružovým lavórom a konvicou na vodu po stranách zvetraného zrkadla. Fotografiu však odložil, skôr než si ju skutočne obzrel. Sedel tam vzpriamene a bez pohybu. Zo všetkých strán – s výnimkou tej s oknom – bol tento kumbálik obložený zvislými, na sivo natretými latkami. Z vedľajšieho kumbálika sa ozýval spoly zadychčaný, spoly šepkajúci mužský hlas: „Čo na tom, veď predsa nikto nevie, že som tu s tebou, nevie to živá duša...“

Ani živá duša nevie, že som tu... Videl sám seba vo zvetranom zrkadle. Štyridsaťročného muža. Kto má čierne vlasy, ten nezošedivie postupne – nie, tomu vlasy hneď obelejú.

Aké ich už mal na spánkoch biele, a vľavo mu čelo vystupovalo takmer až hore k temenu hlavy. Len oči sa mu nezmenili a ani líca, tie jeho okrúhle hnedé jemné chlapčenské líca.

Keby som sa dal lepšie ostrihať a vlasy si poriadne natrel brilantínou, naozaj by som vyzeral ako kúzelník – ako kúzelník alebo gigolo či krupier, muž španielskeho pôvodu, narodený vo Francúzsku talianskej matke.

Predsa len ho utešilo a uspokojiло, že vyzerá ako kúzelník, a vytiahol svoj preukaz totožnosti, na ktorom malo byť uvedené: Eduard Rollinet, kúzelník. Ale našiel len preukaz Oskara Ossegala, chemika. Zatiaľ čo ho nehybne držal v ruke, cival na fotografiu Oskara Ossegala, chemika, na svoju vlastnú podobizeň. Od strachu cítil na pokožke každý šev svojej spodnej bielizne. Z vedľajšieho kumbálíka počul každý bozk, počul prepukajúci, občas náhle utíchajúci ženský smiech, počul krátke zavrzganie postele, na ktorú si určite ľahli. Vtedy jeho ľavá ruka siahla po šále a vytiahla ho z kabáta. Odrazu držal v jednej ruke šál a v druhej osobný preukaz s fotografiou Oskara Ossegala. Z celuloidového puzdra čosi vytŕčalo: jeho lístok na vlak. Ved' si ho vložil do preukazu Eduarda Rollineta, aby mal ten správny osobný preukaz poruke, keď ho bude potrebovať, a aby vždy vedel, kde má lístok na vlak... Keď na stanici hľadal lístok, v rýchlosti Ossegalov osobný preukaz odložil, pretože sa nazdával, že by tam lístok nemohol byť...

Vzápätí začal po všetkých vreckách nervózne hľadať Rollinetov preukaz. Najprv všade tam, kde pravdepodobne nebude: vo vrecku na peňaženku, vo vonkajších vreckách kabáta.

Našiel ho v saténovom vnútornom vrecku vesty.

So všetkými porozopínanými zvrškami a so šálom na zemi sedel naširoko rozkročený na posteli, v každej ruke držal jeden preukaz totožnosti, na oboch preukazoch boli tie isté odťahy prstov a tá istá podobizeň, ale rozličné podpisy a iné mená. Mohol si zvoliť medzi dvoma osobami, medzi kúzelníkom Rollinetom a chemikom Ossegalom. Obaja boli v tomto schátranom hoteli na nesprávnom mieste, lenže: vďaka nemu sa pravdou stala Rollinetova prítomnosť... nie pre políciu, ale pre akési hlúpe tučné dievča!

Usmial sa, keď sa mu v mysli vybavilo slovo „polícia“. Ale popritom sa poriadne zahanbil. A po hanbe ho premkol strach, nie však strach z polície, ale z vlastných činov... On sám si zvolil Ossegala na úkor Rollineta, a to nielen vtedy, keď vyplnil do formulára Ossegalove údaje, nie, zvolil si ho už dávno predtým, keď si vlakový lístok vložil do Ossegalovho osobného preukazu a Rollinetov si ukryl takmer na holú kožu. – Spravil to vo Zwolle na záchode staničnej reštaurácie.

Pretieral si oči, akoby sa stále neprebudil zo sna, že je chemikom Ossegalom. Zovrel si hlavu do dlaní, no uvedomil si, že je príliš unavený, aby si spomenul, prečo musel odložiť Ossegalovu totožnosť, prečo to bolo nevyhnutné. Vedel len to, že Ossegal nesmel byť prítomný tu, v tomto hoteli. Ale on sám ho nahlásil. Alebo tam predsa len zapísal Rollinetovo meno, veď údaje z jeho osobného preukazu poznal spamäti... Aj keď bolo isté, že dolu pri stolíku, kde pred neho postavili kávu, držal medzi prstami Ossegalov osobný preukaz, nemohlo sa stať, že tam zapísal Rollineta? Alebo, pomyslel si, a to by bola už poriadna sila, nemohol som si zameniť oba osobné preukazy až tam dolu, a len si na to už neviem spomenúť? Ak je možné, že som nahlásil Ossegala namiesto Rollineta, tak potom musí byť možné aj toto. Ak teraz zídem dolu a pokúsim sa znovu získať ten formulár, tak sa už nebudem musieť znepokojovať, je to len pre uspokojenie mojej zvedavosti, aby som vedel, v ktorom okamihu som nebol zodpovedný za svoje činy... Vstal.

Keď znovu schádzal úzkymi schodmi, tak intenzívne si uvedomoval, že mu to uspokojenie vlastnej zvedavosti môže okamžite priniesť aj istotu, či je v ohrození života, alebo nie, až sa mu rozklepala sánka. Len pokoj, pomyslel si, keď sa ocitol pred dverami hosťovskej miestnosti, ako zvláštne sa mi musia triasť tie moje okrúhle chlapčenské líca. Do miestnosti vstúpil s tvárou stiahnutou kľčom, akoby sa mu do nej zahryzol dym ako vitriol.

Za výčapným pultom stála len dievčina s opásanou bielou zásterkou. Predkláňala sa pri rozhovore s akýmsi rybárom, ktorý bol síce na odchode, no nie a nie skončiť dáky dlhý prí-

beh. Ossegal si dával pozor, aby neupútal jej pozornosť. Chcel s ňou hovoriť až vtedy, keď rybár zmizne; bez svedkov. Posadil sa preto ku skrinu s gramofónom, kde křčovitá mechanika pomaly a za tichého bzukotu obracala platňu. Prenoska zmenila smer s takmer nebadaným záchvevom, akoby v pomykove, že nemôže inak, než spustiť ihlu do rýh, a vzápätí dychtivo vysfkla z čiernej platne kvilivú melódiu. Ossegal odvrátil zrak a pozrel opäť na rybára. Ten tam ešte stál, v ruke držal v koži viazaný spevník, na ktorom v jednej chvíli otvoril medenú sponu a vytiahol z neho zopár bankoviek. Peniaze, čo dostal späť, opäť vložil do knihy, a tú si hneď schoval do záhybu, ktorý mu spredu uzatváral široké nohavice. Ak sa pritisne k nejakej žene, budú ho pred žiadostivosťou chrániť peniaze a viera, pomyslel si Ossegal, a keď rybár konečne odišiel, vykročil k dievčine. Tak ho ten jeho vtip o rybárovi pobavil, že prehovoril bez strachu.

„Spomenul som si, že som sa pri vypĺňaní prihlasovacieho formulára pomýlil,“ povedal, „mohli by ste mi ho ešte na okamih vrátiť?“

„Ach, to nie je také dôležité,“ odpovedalo dievča, „polícia to predsa nikdy nekontroluje. Všetkých ich poznáme.“

Vtedy obišiel výčapný pult a postavil sa vedľa nej.

„Buď taká milá,“ povedal, „a daj mi...“ Zháčil sa. Už beztak vzbudil dosť pozornosti. Keby ju požiadal „daj mi Ossegalov formulár“, neskôr by si ľahko spomenula, že tu bol muž, čo si vypýtal naspäť formulár, ktorý vyplnil na meno Ossegal, a vrátil jej iný s menom Rollinet.

„Daj mi čo?“ spýtala sa dievčina.

„Pusu,“ zaklamal a usmial sa.

„Pred všetkými, to určite,“ odpovedala na jeho prekvapenie. Vošla vedľa do kumbálu, odkiaľ sa dalo prejsť do kuchyne. Poberal sa za ňou, ale nenasledoval ju až do kuchyne. V tom kumbále totiž zbadal pri nepoužívanom kávovare a staromódnej registračnej kase z matného niklu škatuľu na cigary bez veka, v ktorej boli ako kartotečné lístky poukladané prihlasovacie formuláre... Otto, Van Otteren, Ossegal! Vytiahol ho. Zaplavila ho radosť, no nie na dlhšie než na okamih. Prihlasovací for-

mulár bol preložený dvakrát na polovicu, a medzi polovicami boli hárky kopírovacieho papiera. To, čo držal v ruke, bola len druhá kópia; ležala v tej škatuli medzi kópiami, ktoré sú tam azda celé roky, čo trvá vojna a odkedy vytvorili túto administráciu. Otto, Van Otteren a všetci ostatní tu už neboli tak dlho ako káva v zhrdzavenom kávovare. Papiere v tejto škatuli na cigary nemali najmenšiu hodnotu. Potreboval dve druhé kópie!

Vtedy sa dievčina vrátila. „Čo tu robíš?“ prekvapila sa.

„Kde?“

Stála tesne vedľa neho. „Myslíš tu?“ spýtal sa a akoby automaticky jej položil dľaň na prsia.

„Nie, nie tu, chemik,“ zasmiala sa. „V každom okamihu sa môže vrátiť môj šéf.“ A vošla do hostovskej miestnosti, kde zostala stáť za výčapným pultom a utierala šálky.

Ossegal sa postavil pred pult, hoci cítil, ako ho hostia zozadu šacujú pohľadmi.

„Tu,“ povedalo dievča a dvoma mokkými prstami mu podalo čistý formulár s karbónovými kopírákmi. „Veď som si myslela, že tam boli nezmysly. Tak ho teda vyplň správne. Trochu si pohni, pretože pred dvanástou ho treba odovzdať na políciu.“

„Pred chvíľou si hovorila, že sem polícia nikdy nechodí kontrolovať, či nie?“

„Dve z tých troch stránok treba odniesť do kancelárie.“

„To máte povolenie chodiť von aj po jedenástej?“

„Nie, chodia si po ne policajti. Ty si ale zvedavec!“

„Áno,“ povedal pobavene, „to teda som; to je presne jediné, čo som.“

„A ja som si myslela, že si kúzelník.“

„Ním som sa stal zo zvedavosti, lebo som chcel vedieť, ako to robia iní kúzelníci.“ Striasol sa.

Odrazu vošiel dovnútra hostinský. Rollinet rýchlo zakryl rukou formulár, ktorý ešte celý nevyplnil. Ale na šéfa odrazu zazvonili zozadu z miestnosti.

„Vieš to všetko vypísať len tak z hlavy?“ spýtalo sa dievča, ktoré bolo prekvapené, že si Rollinet nevyložil na pult osobný preukaz, z ktorého by odpisoval údaje.

„Nuž, viem to z hlavy. Veď kúzelníci predsa vedia všetko!“

„A vieš, že to má vlastne vyplniť sám šéf? Môžeš byť rád, že si sa nedostal k *Červenému levovi* pri rieke. To sú fašisti.“

„Nuž, tak teda mám z pekla šťastie,“ povedal spupne. Ale pomyslel si: ešte aj to sa mi mohlo pritrafiť. Prisunul hárok k dievčine, ktorá ho odložila pod pult. „Vráť mi ten druhý,“ požiadal ju, keď sa opäť narovнала.

Ale to už vedľa nej stál šéf, ktorý oznámil: „Zhasíname svetlá. Už je po jedenástej. Nič moc – taká je doba. No čo už?“

Rollinet sa odvrátil. Miestnosť bola prázdna. Lampa nad biliardovým stolom bola už zhasnutá. Stôl zakrývala hnedá plachta, tága tam ležali rovnobežne vedľa seba. Keď dievča na šéfov pokyn zhaslo ešte niekoľko svetiel, vzadu v miestnosti bola tma hrozivejšia. Gramofón stíchol uprostred akejsi nemeckej odrhovačky. Dievča odišlo do kuchyne. Rollinetovi sa stratilo z očí, a keď šéf povedal „dobrú noc, pane“, nezostávalo mu nič iné, len aby sa stiahol. Stál práve na chodbe, keď uvidel vchádzať dvoch policajtov. Pri pulte počul ich hlasy a aj hlas hostinského. Som stratený, pomyslel si. Dostanú do rúk dva formuláre, jeden od Rollineta a druhý od Ossegala, oba vyplnené tou istou rukou. Už ma nikto nezachráni, iba ak by to dievča predsa len včas stihlo odstrániť Ossegalov formulár. Ale to asi nie.

Takmer nehlučne vošiel do svojej izby a z vnútornej strany obrátil v zámke kľúčom tak opatrne, akoby bol z krehkého ľadu. Čoskoro si po mňa prídu, pomyslel si. Napriek tomu sa začal pomaly vyzliekať, podchvíľou sa zastavujúc uprostred pohybu, aby načúval šepotu vo vedľajšej izbietke. Posteľ už nevŕzgala. Muž bez prestávky čosi šepkal. Žena sa chichotala a občas sa veľmi hlasno bozkávali. Nerozumel, o čom sa zhovárajú. Ľahol si do postele. Teraz šepot chvíľami ustal.

Rollinet nezhasol lampu. Každý už spí, rozmýšľal, Carola, Andrea, a dokonca aj Arthur. Arthur je pravdepodobne u Andrey. Bohvie, kto z nich sa mi vysmieva a kto z tých dvoch si je istý, že všetko viem a že mi je to jedno. Štyridsiatky sa muž nedožije len tak pre nič za nič.

Na chodbe sa ozvalo zavrzganie. V myšlienkach okamžite zavetral ako pes zatknutie, ktoré bude nasledovať. Posadil sa na posteľ. Nepočul však nič, len zrazu nejaké buchnutie. To sa iba na zem zošuchla zarámovaná fotografia, ktorú položil na posteľ a pri odokrývaní prikrývky si ju nevyšmol. Potom sa rozhostilo ticho. Ticho, pomyslel si. Zhlboka sa nadýchol a opäť si ľahol. To je teda život, nič som nedosiahol, hoci som chcel dosiahnuť všetko, tak ako každý; každý prichádza na svet s myšlienkou, že chce dosiahnuť všetko. Len som si nikdy nebol istý, čo je to to „všetko“. Prečo som to nevedel, prečo? Teraz bude zrejme veľmi rýchlo nasledovať koniec. Nič lepšie som si ani nezaslúžil. Jediné v mojom živote, o čom som s istotou vedel, že to chcem, bol sobáš s Andreou, ale v takých veciach ani pevná istota nemá najmenší význam, nemá nijaký vplyv na výsledok. Miluješ ma? Ach áno, miláčik, viem to naisto. To je to jediné, čo ľudia s určitosťou vedia, ale práve za to ich nikto neodmení. – Prečo tak premýšľam o svojom živote? uvažoval. Pretože mám štyridsať rokov alebo pretože sa so mnou deje to, čo sa vraj deje s tými, ktorí sa topia – že sa im, skôr než zahynú, premietne pred očami celý život? Aké ľahké by bolo napísať po takom zážitku autobiografiu, teda ak človeka predsa len v poslednom okamihu zachráni.

Záchrana! Ako sa zachránim? Teraz zaklopú. Nie holandskí policajti, nie, budú to Nemci. Preto to trvá tak dlho. Išli to ohlásiť Nemcom. „Polizei!“, zakričia. Otvorím im v pyžame. Budem stáť vedľa rozhádzanej postele; vyštuchajú ma z tohto koterca ako slimáka z domčeka. Muža, ktorý ušiel zo stanice bez lístka. Muža s dvoma totožnosťami.

Ale môžem strieľať. Áno, to je naisto koniec. Áno, budem musieť strieľať, to je lepšie než všetko ostatné. Lebo ak zostanem nažive, potom to nebude iba zlyhanie tejto časti môjho života, ale už vopred všetkého, čo sa ešte len stane, pretože vtedy zostanem nažive iba preto, aby som v tom zlyhaní pokračoval. – Aj tak zosmutnel, keď si pomyslel na budúcnosť. Po vojne: ulice budú opäť osvetlené, lokály budú znovu pootvárané. Človek si bude môcť vyjsť, bude môcť jesť, piť, fajčiť, ničoho sa už nebude musieť báť. – A ja to už neuvidím.

Ja nie! Ja nie! Prečo potom zažívam toto, prečo už dávno nie som mŕtvy?

Vyliezol z postele a pevne odhodlaný strieľať, začal na jednom z kufrov uvoľňovať remeň. Ďalej už svoj revolver nemusel hľadať, pretože na dverách sa ozvalo tiché zaškrabanie a začul hlas šepkajúceho dievčaťa: „Pusti ma dnu, to som ja.“

Ani na okamih nezapochyboval o tom, že prišla, aby mu ukázala zadný východ. „Hej, chvíľku počkaj,“ povedal, zatiaľ čo opäť zaťahoval remeň na kufri. Potom sa vztýčil a v pyžame otvoril. Ale ona vošla dovnútra a zavrela za sebou dvere. V rukách držala niekoľko papierikov.

„Idem naspäť do postele, je mi zima,“ striasol sa.

„Dobre,“ odpovedala a posadila sa na peľasť. O chvíľu si vytiahla na prikrývku aj tučné kolená.

„Tu sú prihlasovacie formuláre, stihla som ich vziať tesne predtým, než vošli policajti, ale už som ti ich nemala ako vrátiť.“

„Ďakujem ti.“ Papieriky (mali rovnaký formát a rovnakú sivú farbu ako záchodový papier) zhúžval a vložil si ich do vrečka pyžamového kabátika. Zívlo sa mu; túžil, aby odišla, ale vedel, že ona chce zostať a že ju nemôže poslať preč.

„Aká škoda,“ povedala, „že nie si ten Ossegal z vyplneného formulára, dnes by si mal narodeniny. To by sme ich mohli spolu osláviť.“

„Ty máš asi rada oslavy, pravda?“

„Ach, šaliem za nimi. Ale tu sa nikdy nič nedeje. V Kampene hovoria iba o Bohu a bozkávajú sa len pri zhasnutom svetle.“

„Čo ťa sem teda zavialo?“

„Podľa toho, ako rozprávam, si určite zistil, že nie som odtiaľto, či nie?“

„No áno.“ Nespýtal sa však, odkiaľ vlastne pochádza. Rozhovor asi predsa len bude pokračovať až do lepkavého, udychčaného konca. Na to, aby sa človek opustil, stačí iba prehltnúť horkú slinu.

„Nie, pochádzam z Utrechtu,“ rozprávala ďalej. „Jedného dňa bola v novinách moja fotografia: sedemnásťročná, tmavé blond vlasy, svetloružové nohavičky, zrejme šibnutá. Už štrnásť dní som bola v Bergene. Polícia to sakramentsky dobre